

Homília v Bazilike sv. Klementa v Ríme pri spomienke na svätých Cyrila a Metoda,

14.2. 2026

Excelencie, vážení páni veľvyslanci, spolubratia kňazi, vzácni hostia, bratia a sestry,

stojíme dnes na mimoriadnom mieste. Nie sme tu len ako pútnici dejín, ale ako dedičia viery. Stojíme pri hrobe svätého Cyrila – muža, ktorý spolu so svojim bratom Metodom nezmenil iba smer jednej misie, ale duchovnú mapu celej Európy. Pre mňa ako biskupa zo Slovenska je veľkou ct'ou i hlbokým záväzkom sláviť Eucharistiu práve tu, pri jeho hrobe – v srdci Cirkvi. Lebo toto miesto nám dnes nehovorí iba o minulosti. Hovorí o našej zodpovednosti.

Svätý Cyril sem prišiel ako unavený misionár. Neprišiel ako víťaz dejín. Prišiel ako služobník evanjelia. A predsa jeho tichý život zasiahol dejiny hlbšie než mnohé ríše, hranice a politické projekty. Je veľmi symbolické, že apoštol Slovanov je pochovaný v Ríme: nie na území svojej misie, nie medzi tými, ktorým priamo hlásal evanjelium, ale v srdci Cirkvi. Akoby nám Cirkev už vtedy chcela povedať: slovanské národy neboli pridané zvonka – boli prijaté do jej srdca.

Svätí Cyril a Metod neprišli k našim národom ako nositelia nadradenej kultúry. Neprišli meniť identitu ľudí. Prišli, aby v ich jazyku zaznelo evanjelium. Mali odvahu veriť, že Boh už v týchto národoch pôsobí. Preto sa učili ich reč, preto prekladali Sväté písmo, preto vytvorili písmo, preto dali liturgii hlas, ktorému ľudia rozumeli. A tým nám zanechali nesmierne dôležité posolstvo: evanjelium neberie národom tvár – evanjelium jej dáva hĺbku.

Bratia a sestry, dnes si často pripomíname Cyrila a Metoda ako historickú udalosť, ako začiatok kresťanstva na našom území. Ale ich misia bola oveľa viac než iba začiatok viery. Bola začiatkom duchovnej vízie Európy. Európy, ktorá nevznikala zo strachu z rozmanitosti, ale z odvahy stretnutia. Európy, ktorá nestavala jednotu na vymazávaní rozdielov, ale na rešpekte k identite národov. Európy, v ktorej viera nebola súkromnou záležitosťou, ale zdrojom kultúry, solidarity a úcty k človeku.

A práve preto si dnes – na tomto mieste – musíme položiť veľmi vážnu otázku: čo sa dnes deje s Európou? Európa dnes neprežíva predovšetkým krízu hospodárstva ani krízu inštitúcií. Prežíva krízu pamäti, krízu duchovnej orientácie, krízu odvahy pomenovať, z čoho vyrástla. Paradoxne sa snaží žiť z plodov stromu, ktorého korene sa bojí priznať. A pritom práve kresťanská vízia človeka stála pri zrode dôstojnosti osoby, solidarity, starostlivosti o slabých, chorých, chudobných, starých i zraniteľných. Bez evanjelia by Európa nikdy nebola tým, čím sa stala.

Svätí Cyril a Metod nám dnes veľmi ticho, ale veľmi jasne hovoria: budúcnosť Európy sa nezačne technológiami. Začne sa obnoveným pohľadom na človeka – na človeka ako osobu, nie ako nástroj; na človeka ako dar, nie ako problém; na človeka ako bytosť otvorenú pre pravdu, dobro a transcendenciu. Ak Európa stratí tento pohľad, stratí samu seba.

Vážení páni veľvyslanci, milí predstavitelia verejného života, vaša prítomnosť dnes na tomto mieste má hlboký symbolický význam. Svätý Cyril, pri ktorého hrobe stojíme, nikdy nedržel politickú moc. A predsa jeho život formoval kultúrnu a duchovnú podobu celých národov. Je to tichá, no silná výzva aj pre dnešnú politickú a diplomatickú službu: skutočná sila nerastie z nátlaku, ale z dôvery; z rešpektu; zo schopnosti budovať mosty.

Cyril a Metod boli tvorcami mostov: medzi Východom a Západom, medzi jazykmi, medzi kultúrami, medzi cirkevnými tradíciami. A práve dnes – v čase nových rozdelení, napätí a konfliktov – potrebuje Európa viac než kedykoľvek predtým duchovnú diplomáciu mostov.

Dovoľte mi obrátiť sa osobitne aj k slovanským národom. Naše dejiny boli často dejinami skúšok; boli sme križovatkou mocností, ideológií i zápasov. A práve preto máme osobitné povolanie: nebyť perifériou Európy, ale byť jej svedomím; nebudovať svoju identitu proti iným, ale budovať ju v pravde o sebe. Svätí Cyril a Metod nám nezanechali identitu postavenú na opozícii – zanechali nám identitu zakorenenú v evanjeliu.

Ako biskup zo Slovenska dnes cítim povinnosť povedať veľmi otvorene: nepotrebujeme Cyrila a Metoda ako folklórny symbol. Nepotrebujeme ich len ako krásnu historickú spomienku. Potrebujeme ich ako prorocký hlas. Ako výzvu, aby sme sa nebáli byť verní kresťanskému dedičstvu aj vtedy, keď to nie je pohodlné. Aby sme sa nebáli hovoriť o Bohu vo verejnom priestore – nie ako o ideológii, ale ako o zdroji nádeje.

Bratia a sestry, pri hrobe svätého Cyrila si však musíme položiť aj otázku pre Cirkev dneška: máme ešte odvahu niest' evanjelium do kultúry, do vzdelávania, do vedy, do umenia, do verejnej diskusie? Nie tónom konfrontácie, ale tónom služby – tak, ako to robili Cyril a Metod. Ich misia nebola úspešná preto, že mali silné postavenie. Bola úspešná preto, že mali pokoru. Preto, že dokázali počúvať. Preto, že sa nebáli ísť na okraj.

A to je výzva aj pre dnešnú Cirkev v Európe. Ak chceme byť verní ich odkazu, nemôžeme sa uzavrieť do vlastných štruktúr. Nemôžeme sa uspokojiť s tým, že chránime to, čo ešte zostalo. Musíme mať odvahu ísť k človeku – do jeho otázok, neistôt, pochybností i zranení. Nie ako tí, ktorí majú vždy pripravenú odpoveď, ale ako tí, ktorí majú pripravené srdce.

Aj synodálna cesta Cirkvi, ktorú dnes prežívame, je návratom k tomuto duchu. Nie je to oslabenie Cirkvi, ale návrat k jej pôvodnej podobe: k spoločnému kráčeniu, k počúvaniu, k rozlišovaniu, k zodpovednosti všetkých pokrstených. Cyril a Metod nešli na misiu sami. Ich dielo bolo dielom spoločenstva.

A napokon sa vráťme tam, kde dnes stojíme: pri hrobe. Hrob je miestom ticha, ale pre kresťana nie je miestom konca. Pri hrobe svätého Cyrila dnes nestojíme ako turisti pamäti. Stojíme tu ako dedičia viery. A preto si odtiaľto neodnášajme len fotografiu ani protokolárnu spomienku. Odnesme si záväzok: budovať v našich krajinách kultúru života, kultúru rešpektu, kultúru dialógu, kultúru pravdy. Chrániť dôstojnosť každého človeka – od počatia až po prirodzenú smrť. Chrániť rodinu ako základ spoločnosti. Chrániť slobodu svedomia a slobodu viery.

Nech je táto Eucharistia pri hrobe svätého Cyrila tichým, ale silným posolstvom: Európa ešte nestratila svoju dušu – ak sa k nej dokáže vrátiť. A nech nás svätí Cyril a Metod učia, aby sme sa nebáli byť mostom: medzi minulosťou a budúcnosťou, medzi vierou a kultúrou, medzi národmi, medzi ľuďmi. Lebo práve mosty sú dnes jedným z najväčších poslaní našich krajín – i našej Cirkvi. Amen.